

**BOSHLANG'ICH SINIF ONA TILI DARSLARIDA FAOLIYATLI
YONDASHUV ASOSIDA O'QUVCHILAR LIDERLIK SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISH**

Ziyodullayeva Sarvinoz Shamsiddin qizi

Termiz davlat pedagogika instituti mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili darslarida faoliyatli yondashuv asosida o'quvchilarning liderlik sifatlarini rivojlantirish masalalari tahlil qilingan. Faoliyatli yondashuvning pedagogik mohiyati, uning o'quvchilarda tashabbuskorlik, mustaqillik, mas'uliyat va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Ona tili darslarida qo'llaniladigan interfaol metodlar va hamkorlikka asoslangan faoliyat turlari orqali liderlik sifatlarini rivojlantirishning metodik imkoniyatlari asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: faoliyatli yondashuv, liderlik, boshlang'ich ta'lim, ona tili darsi, kompetensiya, kommunikativ ko'nikma, tashabbuskorlik, hamkorlik, interfaol metodlar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы развития лидерских качеств учащихся начальных классов на уроках родного языка на основе деятельностного подхода. Раскрываются педагогическая сущность деятельностного подхода и его роль в формировании инициативности, самостоятельности, ответственности и коммуникативных компетенций учащихся. Обоснованы методические возможности развития лидерских качеств посредством интерактивных методов обучения и различных форм совместной деятельности.

Ключевые слова: деятельностный подход, лидерство, начальное образование, урок родного языка, компетенция, коммуникативные навыки, инициативность, сотрудничество, интерактивные методы.

ABSTRACT

This article examines the development of leadership qualities among primary school students through an activity-based approach in mother tongue lessons. The pedagogical essence of the activity-based approach and its role in fostering initiative, independence, responsibility, and communicative competencies are discussed. The methodological possibilities of developing leadership qualities through interactive teaching methods and collaborative learning activities are substantiated.

Keywords: activity-based approach, leadership, primary education, mother tongue lesson, competence, communication skills, initiative, collaboration, interactive methods.

Bugungi kunda ta'lim tizimida o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish, uning mustaqil fikrlashi, tashabbuskorligi va ijtimoiy faolligini shakllantirish ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Shu bois ta'lim jarayonida faqat bilim berishga emas, balki o'quvchilarning hayotiy kompetensiyalarini rivojlantirishga ham alohida e'tibor qaratilmoqda. Bunday kompetensiyalar orasida liderlik sifatlari muhim o'rin egallaydi. Liderlik shaxsning jamoa bilan samarali hamkorlik qilishi, muayyan vaziyatlarda tashabbus ko'rsatishi, mas'uliyatni o'z zimmasiga ola bilishi va boshqalarni umumiy maqsad sari yo'naltira olishida

namoyon bo'ladi. Mazkur sifatlarning dastlabki elementlari aynan boshlang'ich ta'lim davrida shakllanadi.

Boshlang'ich sinf ona tili darslari o'quvchilarning nutqiy, kommunikativ va ijtimoiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlarga ega. Ona tili ta'limining asosiy vazifasi o'quvchilarda til birliklari haqidagi bilimlarni shakllantirish bilan cheklanmay, ularning fikrlash madaniyati, muloqot ko'nikmalari va ijodiy faolligini rivojlantirishdan ham iboratdir. Aynan shu jihatlar liderlik sifatlarining shakllanishi uchun muhim pedagogik asos bo'lib xizmat qiladi. Chunki liderlikning asosiy mezonlaridan biri samarali muloqot olib borish, o'z fikrini aniq va asosli ifodalash hamda boshqalarning fikrini hurmat qila olish qobiliyatidir.

Pedagogik adabiyotlarda faoliyatli yondashuv ta'lim oluvchining o'quv jarayonidagi faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan metodologik tamoyil sifatida talqin qilinadi. Ushbu yondashuvga ko'ra, bilimlar tayyor shaklda o'zlashtirilmaydi, balki o'quvchining amaliy faoliyati, izlanishi va mustaqil fikrlashi natijasida egallanadi. Faoliyatli yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchini ta'lim jarayonining markaziy subyektiga aylantirishdan iborat bo'lib, bu jarayonda u muammolarni hal qiladi, qaror qabul qiladi, o'z fikrini himoya qiladi va jamoaviy faoliyatda ishtirok etadi. Bunday faoliyatlar esa liderlik sifatlarining tabiiy ravishda rivojlanishiga xizmat qiladi.

Ona tili darslarida faoliyatli yondashuvni qo'llash o'quvchilarning tashabbuskorligini oshirishga, mustaqil fikrlashini rivojlantirishga va hamkorlik madaniyatini shakllantirishga imkon beradi. Xususan, guruhlarda ishlash, munozarali topshiriqlar, rolli o'yinlar, ijodiy matnlar yaratish, taqdimotlar

tayyorlash kabi faoliyat turlari o'quvchilarning liderlik salohiyatini yuzaga chiqarishda muhim ahamiyatga ega. Bunday mashg'ulotlar davomida o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalash, tengdoshlari bilan muloqot qilish, jamoa ishini tashkil etish va umumiy natijaga erishish uchun mas'uliyatni his qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Liderlik sifatlarini rivojlantirishning samaradorligi ko'p jihatdan ta'lim jarayonining to'g'ri tashkil etilishiga bog'liq. O'qituvchi o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda ularni faol faoliyatga jalb qilishi, tashabbuslarini qo'llab-quvvatlashi va ijodiy fikrlashga undashi zarur. Bu jarayonda o'qituvchi nazorat qiluvchi subyekt emas, balki hamkor va yo'naltiruvchi sifatida namoyon bo'ladi. Natijada ta'lim muhiti o'quvchilarning o'z imkoniyatlarini namoyon etishiga, o'zaro hamkorlik asosida ishlashiga va liderlik tajribasini egallashiga xizmat qiladi.

Shunday qilib, boshlang'ich sinf ona tili darslarida faoliyatli yondashuv asosida o'quvchilar liderlik sifatlarini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mazkur yondashuv o'quvchilarning nafaqat bilim va ko'nikmalarini, balki ularning ijtimoiy faolligi, tashabbuskorligi, mas'uliyati va kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa kelajakda jamiyatda faol pozitsiyaga ega, mustaqil fikrlovchi va yetakchilik qobiliyatiga ega shaxslarni tarbiyalashning muhim pedagogik omili sifatida namoyon bo'ladi.

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida faoliyatli yondashuvni qo'llash o'quvchilarning nafaqat bilim va ko'nikmalarini, balki ularning liderlik sifatlarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu yondashuv asosida tashkil etilgan ta'lim

jarayonida o'quvchilar mustaqil fikrlash, o'z nuqtayi nazarini asoslash, jamoa bilan hamkorlik qilish va mas'uliyatli qarorlar qabul qilish tajribasiga ega bo'ladilar. Natijada ularda tashabbuskorlik, muloqot madaniyati, ijodkorlik va tashkilotchilik kabi liderlik kompetensiyalari shakllanadi. Shuning uchun boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini faoliyatli yondashuv asosida tashkil etish zamonaviy ta'limning muhim pedagogik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vygotsky Lev Semenovich. **Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes**. Boston: Harvard University Press, 1978.
2. Leontiev Aleksei Nikolaevich. **Activity, Consciousness, and Personality**. Moscow: Progress Publishers, 1978.
3. John Dewey. **Democracy and Education**. New York: Macmillan, 1916.
4. Shavkat Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
5. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlariga oid me'yoriy hujjatlari. – Toshkent, 2023.
6. Boshlang'ich ta'lim konsepsiyasi. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2021.
7. Ona tili fanidan milliy o'quv dasturi. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2021.
8. Azizxo'jayeva Nodira Nematovna. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2016.



9. Tolipov O'ktam Qo'ysinovich, Usmonboyeva Mavluda Hamidovna.
Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006.